

انتشارات ادیبان روز

برساخت‌ها و پیکره‌بندی دانش‌های سازمانی و ملی

دکتر محمدرضا حمیدی‌زاده

عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی

انجمن مدیریت ایران

سرشناسه: حمیدی زاده، محمدرضا، ۱۳۳۵-
 عنوان و نام پدیدآور: بر ساخت‌ها و پیکره‌بندی دانش‌های سازمانی و ملی / تألیف محمدرضا حمیدی زاده.
 مشخصات نشر: تهران: ادیبان روز، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری: ۴۱۲ ص.
 شابک: ۶۲۲۰۹۷۸-۶۱۵۶-۰۶-۶
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 موضوع: مدیریت دانش - یادگیری سازمان - سیاست علمی - آینده‌نگری
 موضوع: Knowledge management, Organization learning, Scientific policy, Futuring
 رده‌بندی کنگره: HD۳۰/۲/ع۸۵/۱۳۹۷
 رده‌بندی دیویی: ۶۵۸/۴۰۳۸
 شابک کتابشناسی ملی: ۵۲۷۳۸۶۵

صفحه‌ها: الهه اصلانی‌زو
 طراح جلد: سحر بیگی
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
 قیمت: ۴۲۰۰
 تاریخ انتشار: ۱۳۹۷
 نوبت چاپ: اول
 چاپ و صحافی: سرمدی

کلیه حقوق این اثر متعلق به انتشارات ادیبان روز می‌باشد و هر گونه استفاده از این کتاب (کپی، تکثیر، استفاده در کارگاه‌های آموزشی) بدون اجازه ناشر پیگردار است.
 آدرس: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ۲۸۶، طبقه اول، واحد ۵

تلفن: ۶۶۵۶۸۱۲-۱۵

www.adibanbook.ir

Info@adibanbook.ir

انتشارات ادیبان روز

پیشگفتار

دانش، جوهره حیات و کیفیت زندگانی است. اگر چه هسته اصلی دانش، انسان‌ها هستند اما انسان‌ها در سازمان‌ها، دانشی می‌آفرینند که به تنهایی و بدون بهره‌گیری از سازمان‌ها امکان تولید آنها وجود نخواهد داشت. سازمان‌ها هم در کنار یکدیگر و در تعاملات حرفه‌ای و تخصصی، دانش‌هایی را در سطح ملی می‌آفرینند که هیچگاه به تنهایی قادر به تولید و دستیابی به آنها نخواهند بود. دانش‌های ملی هر چند تکیه بر دانش انسان‌ها و سازمان‌ها دارد اما سازمان‌ها، آنها را با تکیه بر کلیه منابع در چارچوب بسترسازی‌های ملی خلق می‌کنند. بنابراین، بر ساخت‌ها و پیکره‌بندی دانش‌های سازمانی و ملی متکی بر رهبری سه هسته دانشی شخص، سازمان و کشور است که زیربنای این سه هسته را فرهنگ(روش‌ها و سازوکارها) و اخلاق(اصول و معیارها) شکل می‌دهد و امکان حرکت پیشرفت را به وجود می‌آورد.

ایده توسعه دانش ملی در ایران نظریه‌های توسعه و برنامه‌ریزی ملی، جایگاه ویژه‌ای در دانش‌بنیان کردن امور کشور دارد؛ هر چند کمبود تعاریف جامع و کامل از طبیعت و کاربردهای این مفاهیم موجب تلاش‌های بیشتری شده است؛ اما اثری که ایجاد شده در نوع خود منحصر به فرد است، البته توسعه دانش ملی مشتمل بر دانش سازمانی - ملی بر پایه مفاهیم، نظریه‌ها، ساختار، فرآیندها، سازوکارها و الگوها، تکیه بر مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی دانش دارد؛ از این رو، حیطة تقویت ایده‌های اساسی توسعه دانش ملی - سازمانی، مدفء پایه‌ای این کتاب است.

با مطالعه دقیق ساختار تفکر و اجرای توسعه دانش ملی، مباحث این کتاب، مشخص می‌شود که بر ساخت‌ها و پیکره‌بندی تفکر و نظریه‌پردازی توسعه دانش سازمانی - ملی نه تنها عامل الزامی برای بقا در جهان پرشتاب و تحول‌آفرین است، بلکه مهم‌تر از آن می‌تواند در درون تشکلی فعال، کمک بنیادی و کارآمد به تسخیر، خلق و کسب دانش برای احیاء ملت و برنامه‌ریزان راهبردی توسعه دانش جهت پیشرفت فراگیر و همه‌جانبه کشور، به‌نماید.

دکتر محمدرضا حمیدی‌زاده

استاد دانشگاه شهید بهشتی

دانش نافع، ضامن رشد و توسعه جامعه

دانش، سرچشمه هویت، منزلت، شایستگی، تخصص و مهارت‌های انسانی، سازمانی و ملی است. راهکار پیشرفت در عرصه تعالی سازمان‌ها و نهادهای ملی و راه حل مشکلات مرتبط با آنها در دانش، مدیریت دانش و خردورزی نهفته است.

هر چند در این کتاب به انواع و طبقه‌بندی دانش‌های متنوع اشاره شده است، اما این دسته‌بندی آن که دانش در دو نوع نافع و غیرنافع، عملکرد خود را نمایان می‌سازد و شاهره دانش را به دو مسیر کاملاً متضاد هم تفکیک می‌کند بسیار تامل برانگیز است.

در بخش دانش نافع، سعادت، خوشبختی، صداقت، پاکی، خیرخواهی، نوع دوستی و تعالی قرار می‌گیرد، در حالی که نسخه مقابل آن دانش غیرنافع، است. دستاوردهای دانش غیرنافع، مطبوع جامعه بشری نیست.

این کتاب، دریچه‌ای از جلوه‌های بی‌ارزین و کم نظیری را در عرصه دانش‌های سازمانی و ملی با برساخت‌های نوآورانه و پیکربندی خرافانه به روی جامعه علمی می‌گشاید.

انجمن مدیریت ایران که یکی از انجمن‌های علمی ممتاز وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است تلاش دارد با ایفای نقش مرجعیت علمی، از آثار گرانی پژوهشی حمایت کند که حاصل عمری از تلاش محققان و نویسندگان برجسته کشور است تا اساتید، پژوهشگران، مدیران، کارشناسان و دانشجویان را با مفاهیم نوین، علمی و کاربردی مدیریت آشنا سازد.

دکتر آذر صائمان

رئیس شورای سیاست‌گذاری مجله مدیریت

انجمن مدیریت ایران

انجمن مدیریت ایران

فهرست مندرجات

صفحات	عنوان
۱۱	بخش ۱: ماهیت، قلمرو، اهداف و فعالیت‌ها
۳۷-۱۳	فصل ۱: توسعه دانش و پیشرفت ملی
	چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ شبکه اطلاعات و ارتباطات؛ مدل توسعه دانش ملی؛ اطلاعات، فناوری و دانش؛ دانش و مدیریت دانش؛ زیرساخت‌ها و سازوکارها؛ مراتب فرایندی مدیریت دانش؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو
۵۶-۳۹	فصل ۲: دانش ملی کشور، های منتخب
	چشم‌انداز فصل: مقدمه، توسعه و دانش؛ ایالات متحده آمریکا؛ فرانسه؛ ژاپن؛ کره جنوبی؛ مالزی؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو
۵۷	بخش ۲: منابع، ارمان‌ها و اهداف
۸۳-۵۹	فصل ۳: دانش و چالش‌های دانشی
	چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ مفاهیم و تعاریف؛ دانش در زبان فارسی؛ گسترش نظریه‌های دانش؛ ساختار و انواع دانش؛ دانش هدایتی؛ هرم دانش؛ زنجیره دانش؛ دانش و پیام‌های بازار دانش؛ نقش‌ها و مهارت‌ها؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.
۱۱۷-۸۵	فصل ۴: تبیین آرمان‌ها و اهداف توسعه دانش
	چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ ضروریات و الزامات؛ تصاویر ذهنی و شکل‌گیری دانش؛ نظریه فهم و درک؛ نظریه زمان‌شناختی؛ ذهن‌های چندگانه؛ نظریه خرد و خردورزی؛ نظریه جلوه‌گری دانش؛ دل و عزت؛ رویکردهای پویاسازی؛ خلاقیت، تفکر و سازوکار ذهن؛ اهداف و آرمان‌ها؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۱۱۹

بخش ۳: مولفه‌ها، ابعاد و شاخص‌ها

۱۵۸-۱۲۱

فصل ۵: دارایی‌های دانشی

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ دارایی‌های دانشی؛ نقش دارایی‌های دانشی؛ منابع نامشهود؛ طبقه‌بندی سرمایه‌های فکری؛ نظارت بر دارایی‌های نامشهود؛ مدل یکپارچه؛ تحقیق و توسعه؛ سازه‌های سرمایه‌های فکری؛ اقتصاد دانشی؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۱۷۶-۱۵۹

فصل ۶: توسعه دارایی‌های دانشی

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ اهداف و ویژگی‌ها؛ مدیریت دارایی‌ها؛ دارایی‌ها؛ اندازه‌گیری دارایی‌ها؛ مدیریت سرمایه‌های دانشی؛ اهداف و ارکان توسعه دانش ملی؛ شبکه‌های دانش؛ الزامات ساختاری توسعه دانش. جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۱۷۷

بخش ۴: روش‌ها، فرایندها و کارکردها

۲۰۲-۱۷۹

فصل ۷: روش‌ها و روندها

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ حلقه توسعه نیافتگی؛ روش‌ها؛ پیشرفت؛ الگوی روندهای دانش؛ چرخه‌ها؛ سازوکار هدایتی؛ الگوی برنامه‌ریزی راهبردی؛ تدابیر و نقشه‌های اجرایی؛ روش‌های توسعه، جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۲۲۸-۲۰۳

فصل ۸: فرایندها و سطوح

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ فرایندها؛ ساختمان مدیریت دانش؛ فرایند ارزش‌آفرینی؛ باقی و کنترل؛ فرایند تبدیل دانش؛ الگوی اولویت‌بندی حوزه‌های دانش؛ سطح‌بندی دانش؛ کارکردهای دانش؛ تولید و توسعه دانش، جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۲۴۱-۲۲۹

فصل ۹: مدل‌ها و کارکردها

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ ضرورت‌ها؛ کارکردها؛ مخاطب‌مداری، یادگیری نهادها، کارایی نهادها، خلاقیت، تصمیم‌گیری به موقع، دقیق و هوشمند، راهبرد بازطراحی فرایندها، تسادلات دانشی؛ تولید دانش جدید؛ هیأت‌های اندیشه‌ورز؛ عوامل راهبردی موفقیت؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۲۴۳	بخش ۵: ساختار و سازوکارها
-----	---------------------------

۲۶۲-۲۴۵	فصل ۱۰: ساختارها
---------	------------------

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ راهبردهای دستیابی؛ اصول ساختاری؛ راهبرد تصمیمات؛ الگوی مقاطع نقشه تصمیم؛ الگوی نقشه دانشی؛ انواع دانش؛ رویکردهای توسعه و تقویت مخازن؛ سازوکارهای توسعه دانش، جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۲۹۲-۲۶۳	فصل ۱۱: حرفت‌سازی
---------	-------------------

چشم‌انداز فصل: مفاهیم نظریه و انواع یادگیری؛ الگوی توسعه مهارت‌ها؛ ابعاد و مراحل یادگیری ملی؛ عوامل موثر و کارس‌ها؛ ظرفیت و سرمایه اجتماعی؛ مؤلفه‌ها، منابع، ابعاد و سطوح؛ مدل‌ها و اشکال ظرفیت و سرمایه اجتماعی؛ راهبردها، توانمندی و قدرت پاسخ‌گوسودن، جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۲۹۳	بخش ۱۶: توسعه دانش و الگوها
-----	-----------------------------

۳۱۴-۲۹۵	فصل ۱۲: توسعه دانش
---------	--------------------

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ دانش‌های ملی؛ انواع دانش؛ نظریه، یادگیری، ارتباط؛ نظریه تمایز دانشی؛ شهاب ملی؛ مدل اول؛ توانمندی‌های شخصیتی، مدل دوم؛ توانمندی‌های هدایت و راهبری، مدل سوم؛ توانمندی‌های ارزشی و فرهنگی، مدل چهارم؛ برآورد پیامدها؛ نظریه‌ها، سراسرانه توسعه؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۳۶۴-۳۱۵	فصل ۱۳: الگوها
---------	----------------

چشم‌انداز فصل: مقدمه؛ دانش شناختی بومی؛ علم و معرفت؛ نظریه شناخت‌شناسی علم؛ نظریه شناخت‌شناسی دانش؛ کارکردهای نظریه دانش زیربنایی؛ سازوکارهای دانش؛ فرصت‌آفرینی دانش و عبرت؛ الگوی آداب و مراتب علم؛ الگوی مخازن دانش؛ موانع شناخت؛ نظریه فراگیر توسعه دانش ملی؛ الماس دانش؛ مدل، رویکرد و سازوکارهای نظریه الماس؛ مدل هویتی، مدل ساختاری، مدل کاربرستی، مدل عملکردی، مدل پیامدها؛ جمع‌بندی؛ سؤال برای بحث و گفت‌وگو.

۳۶۵

بخش ۷: الگوهای توسعه شبکه دانش

۳۸۷-۳۶۷

فصل ۱۴: شبکه دانش سازمانی - ملی

چشم انداز فصل: مقدمه؛ تبیین الگوی توسعه شبکه دانش؛ کارکردهای شبکه؛ چالش های شبکه سازی؛ انواع شبکه های دانشی؛ الزامات؛ برنامه ریزی استقرار؛ برنامه ریزی های راهبردی فراگیر، تاکتیکی، خرد، برنامه ریزی میانی در تقویت برنامه ریزی بخش پشتیبانی، پروژه های تحولات راهبردی، برنامه های جاری راهبردی، اثربخشی تیم های دانشی، مدیریت پروژه؛ راه کارها؛ ضرورت ها؛ سؤال برای بحث و گفت و گو.

۴۱۲-۳۸۹

منابع

www.ketab.ir